

POSLEDNÍ VEČEŘE

Lk 22,14-20

kázání z Památky Večeře Páně z 15. 6. 2013 – br. Jonczy Radomír

Poslední večeře. Přiznám se vám, že na mne tento, jinak běžně používaný termín, v minulém týdnu zapůsobil jinak, víc emotivně, než obyčejně. Asi proto, že dnešní Večeře Páně bude tou poslední, kterou vám jako váš ordinovaný kazatel budu vysluhovat.

Také Ježíš v příběhu z Lukášova evangelia, který zde před malou chvílí zazněl, ví, že se již brzy bude muset se svými učedníky rozloučit. A právě v této souvislosti jim přiznává: „*Velice jsem toužil s vámi ještě naposledy povečeřet.*“ Přemýšlel jsem, co mohlo být motivem této jeho veliké touhy?

I. Ježíš – milovník stolování

Zájem o stolování v uzavřených skupinách byl v Ježíšově době veliký. Společné hostiny se pořádaly při nejrůznějších příležitostech. Říkalo se jim „chabúrót“ (cheber-hebrejsky přítel). O Ježíši z evangelí víme, že se takových hostin rád zúčastňoval. Na rozdíl od svého velkého předchůdce Jana Křtitele, známého to samotáře, mnicha a askety, byl Ježíš zcela evidentně tvorem společenským. Společenství s lidmi vyhledával. Neodmítal dokonce ani pozvání na bujaré večírky těch, kteří morálkou a zbožností příliš neoplývali. Proto si také vysloužil přezdívku „*milovník hodů a pitek*“ (Mt 11,19) Přezdívka byla pochopitelně zavádějící. Přesto na každém šprochu pravdy trochu. Miloval hříšníky a setkával se s nimi, aby jim mohl pomoci. *Přišel totiž na tuto zem, aby zde hledal a spasil, co zahynulo.* (Lk 19,10)

Určitě však ze všeho nejraději stoloval se svými učedníky. Byli přece jeho nejbližšími chebery (přáteli). Rád pobýval v jejich společnosti a tak není divu, že ještě těsně před smrtí zatoužil po společenství s nimi u prostřeného stolu.

II. Ježíš – vyznavač starých tradic

Náš dnešní biblický text ovšem nabízí i další možné příčiny toho, proč Ježíš ještě před rozloučením s učedníky zatoužil po stolování s nimi. Říká: „*Velice jsem toužil jísti s vámi tohoto beránka...*“

Poslední večeře, o které je zde řeč, nebyla jen tak obyčejným přátelským posezením. Šlo o večeři velikonoční. Beránek, kterého při té příležitosti židé už celá tisíciletí vždy na jaře konzumovali, měla zpřítomňovat vzpomínku na beránka, jehož krev, nanesená na veřejích dveří domů židovských domácností v Egyptě, zachránila při velké noci vysvobození všechny prvorozené. Anděl smrti tenkrát židovské domovy takto označené doslova přeskočil (hebrejsky pesach).

Ježíš miloval a ctil tradice svého lidu. Sobotu co sobotu se zúčastňoval synagogálních bohoslužeb. Spolu s učedníky a ostatními galilejskými rodáky vždy několikrát do roka putoval do Jeruzalémského chrámu na všechny velké židovské svátky. Nikdy tam nechyběl ani v době největšího židovského svátku Pesach. Proto i těsně před smrtí zatoužil spolu s učedníky jíst velikonočního beránka.

III. Ježíš – starostlivý učitel

Společné stolování bylo pro ortodoxní židy příležitostí k pěstování zbožnosti, k charitě a k neformálním teologickým disputacím. Příjemnou atmosféru u dobrého jídla Židovští učitelé běžně využívali ke sdílení a následnému promýšlení svých nových poznatků se svými žáky. Proto i Ježíš těsně před svou smrtí toužil po tom, aby svým učedníkům mohl ještě jednou položit na srdce to, co jako učitel považoval za důležité.

a) Víra nezbavuje utrpení

V prvé řadě zde učedníkům znovu připomíná, že už velice brzy bude muset projít utrpením. „*Velice jsem toužil jíst s vámi tohoto beránka dříve, než budu trpět.*“ Trpící Mesiáš nebyl Mesiášem podle jejich představ. Už mnohokrát se jim to snažil vysvětlit, leč marně. Ví, že takové poznání je poznáním klíčovým; ví, že jeho utrpení bude i jejich utrpením; ví, že pro svou víru v něj, coby Mesiáše, budou pronásledováni, mučeni; ví i to, že většina z nich zemře mučednickou smrtí; ví, že utrpení bude ohrožovat jejich víru, a tak se jim ještě naposledy snaží vysvětlit, že víra člověka utrpení nezbavuje.

b) Víra nabízí naději

Dále chce Ježíš svým učedníkům znovu připomenout, že věřící člověk navzdory utrpení, kterým tu a tam musí procházet, nemusí ztrácet naději: „*Neboť vám pravím, že ho (rozumí se beránka) již nebudu jíst, dokud vše nedojde naplnění v království Božím.*“ A kousek dále totéž ujištění: „*Neboť vám pravím, že od této chvíle nebudu pít z plodu vinné révy, dokud nepřijde království Boží.*“

Pozemská pascha, tedy pascha provizorní, dojde podle Ježíšových slov svého naplnění při mesiášské hostině v Božím království. Velikonoční večeře je sice pro Ježíše večeří poslední, své učedníky však povzbuzuje tvrzením, že s nimi jednou povečeří ve svém království. Tváří v tvář utrpení a smrti se snaží položit důraz na to, že víra úzce souvisí s nadějí, která člověku může pomoci jeho utrpení snadněji snášet.

c) Víra dodává sílu

A je zde další Ježíšův důraz. Pak vzal kalich, vzdal díky a řekl: „**Vezměte a podávejte mezi sebou...**“ A hned na to: *Pak vzal chléb, vzdal díky, lámal a dával jim se slovy: „Toto jest mé tělo, které se za vás vydává...“*

Velikonoční večeře měla svůj pevně stanovený rituál. Skládala se ze čtyř částí, z nichž každá začínala poděkováním za víno a rituálním pitím z kalicha. Před hlavním jídlem vzal otec, případně vedoucí hostiny, do svých rukou chléb a děkoval za něj. Ježíš, který si tradic svého lidu vážil, zaběhnutý rituál dodržoval. Při děkování za chléb však před hlavním jídlem překvapeným učedníkům řekl: „*Toto je mé tělo, které se za vás vydává.*“ Stejně tak i po hlavním jídle překvapil tím, že při rituálním pozvednutí třetího kalicha prohlásil: „*Tento kalich je nová smlouva zpečetěná mou krví, která se za vás prolévá.*“

Co tím chtěl vyjádřit? Obyčejně se nám v té souvislosti vybaví složité, několik století staré a nekonečné diskuse o tom, zda Ježíš chlebem a vínem myslel, či nemyslel své vlastní tělo.

Říká-li Ježíš nad chlebem „**toto je mé tělo**“ a nad vínem „**to je má krev**“, pak tím určitě myslí sám sebe. Učedníkům tak připomíná, že sílu k přemáhání utrpení budou moci získat jedině tehdy, když se on, velikonoční beránek za ně vydaný na smrt, sta-

ne jejich součástí. Totéž chápe i apoštol Pavel, když v epištole Galatským píše: „Živ jsem už ne já, ale živ je ve mně Kristus“ (Gal 2,20). V epištole Filipským pak k tomu ještě dodá: „Všechno mohu v Kristu, který mne posiluje.“ (Fil 4,13)

d) Víra nabízí společenství

Slovy: „Vezměte a **podávejte mezi sebou**“ i slovy „Vzal chléb, vzdal díky, **lámal a dával jim**“ má být vyjádřena ještě jedna důležitá souvislost. Ježíš chce tímto důrazem podtrhnout nenahraditelný význam společenství. Stojí za zmínku, že při velikonoční večeři v židovském prostředí vedoucí hostiny chléb sice rozlomil, ale nikomu jej nepodával. Každý měl před sebou ten svůj. Stejně tak nepodával ani kalich. Každý pil z kalicha svého. Odhodlal-li se Ježíš ke změně rituálu, chtěl tím vyjádřit, že utrpení může člověk snadněji snášet, žije-li ve společenství s těmi, kteří Krista přijímají spolu s ním a dělají se tak s nimi o něj. Ježíš se pro druhé lidi „láme“ (obětuje) a očekává, že se ti, kteří s ním stolují, budou pro druhé taky lámat a cítit tak jeho památku. Takové jsou tedy důrazy, které chtěl Ježíš ještě jednou před svou smrtí učedníkům zopakovat a položit na ně důraz.

IV. Ježíš - prostředník nové smlouvy

Ježíš chtěl s učedníky ještě jednou, naposledy stolovat proto, že měl rád hostiny, proto, že miloval tradice, proto, že chtěl učedníkům ještě naposledy připomenout, co je pro něj důležité. Neměli bychom však zapomenout ještě na jeden důležitý motiv. Chtěl ještě se svými učedníky uzavřít novou smlouvu a ujistit je tak, že je v jejich trápeních a problémech nikdy neopustí. Tu smlouvu s nimi při poslední večeři uzavírá pitím ze společného kalicha a o něco později ji pak na kříži Golgoty potvrzuje vlastní krví.

S Kristem tuto smlouvu my křesťané uzavíráme prostřednictvím křtu a obnovujeme ji obřadem umývání nohou a pitím z kalicha při každé večeři Páně. Ježíš je pro nás, stejně jako kdysi pro učedníky, prostředníkem této smlouvy. Ježíš chce tuto smlouvu s námi obnovit i dnes. Má nás rád, proto se velice těšil, že bude s námi stolovat.

Nejsem Ježíš, přítel. Přesto jsem s vámi po těch jedenácti letech společného duchovního soužití toužil ještě jednou, naposledy v roli ordinovaného kazatele, pověčeřet. Jsem rád, že mi to Pán Bůh, navzdory zdravotním potížím, se kterými jsem se musel počátkem tohoto týdne potýkat, nakonec umožnil.

Miluji stejně jako Ježíš život ve společenství, miluji šabat i ostatní staré křesťanské tradice jako je křest a večeře Páně. Rád se s vámi z této kazatelný sdílím o své nové poznatky plynoucí ze studia Bible. Také dnes jsem se vám, v rámci poslední večeře, pokusil připomenout, co jsem se vám během uplynulých jedenácti let pokoušel vštěpovat. Ke své velké radosti jsem zjistil, že mé důrazy jsou naprosto totožné s těmi, které vštěpoval Ježíš svým učedníkům. Pamatujte prosím, že křesťanská víra člověka nezbavuje utrpení, ale nabízí mu sílu k jeho zdolávání. Ona síla plyne z úzkého společenství člověka s Bohem i lidmi a je znásobená nadějí na věčný život v Božím království. Amen.